בְּאֵר הַגּוֹלָה קמח: הִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה סִימָן רלד רלה

ב (כְּתָבֵי מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי יִשְׂרָאֵל סִימָן נ״ט) [רי״ש סִימָן ק״מ].

שֶׁכָּתְבוּ שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר (ו) פָּרָשַׁת הַתָּמִיד (ג) (ז) קֹדֶם אַשְׁרֵי שֶׁל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, נֶגֶד תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם, וּמִנְהָג יָפֶה הוּא (אבודרהם (הל׳ תפילת מנחה) בשם הרבינו יונה (מגנית התפוסה פוסק ט) ובית יוסף (ד״ה סדר)): ב (ח) ב״אִם שָׂכַח וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה מִתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם, וְאוֹמֵר אַשְׁרֵי (ט) קֹדֶם תְּפִלָּה שֶׁהִיא תַּשְׁלוּמִין לִתְפִלַּת הַמִּנְחָה. (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ק״ח):

א בְּרָכוֹת ב׳ (ע״א).
ב שַׁבָּת ל״ה (ע״ב).
ג רַבֵּנוּ יוֹנָה שָׁם בִּבְרָכוֹת (א: ד״ה והא).
ד כֵּן הָעֲלָה בֵּית יוֹסֵף (ד״ה שאלו לרב האי) לְהַלָּכָה.

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה שֶׁל עַרְבִית

רלה זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א א(א) זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע (א) בַּלַּיְלָה מִשְׁעַת יְצִיאַת (ב) ב[שִׁלְשָׁה כּוֹכָבִים (ג) [א] ג[קְטַנִּים, וְאִם הוּא יוֹם מְעֻנָּן, (ג) יַמְתִּין עַד שֶׁיֵּצֵא הַסָּפֵק (ד) מִלִּבּוֹ. וְאִם קְרָאָהּ (ה) קֹדֶם לָכֵן, (ו) ד[חוֹזֵר וְקוֹרֵא אוֹתָהּ (ג) [ב] (ז) בְּלֹא בְּרָכוֹת.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] קְטַנִּים. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְצָרִיךְ עִיּוּן מִמַּה שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקס״ב דְּקְטַנִּים לֹא מְהַנֵּי, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֶגְיָהּ גְּדוֹלִים בְּמָקוֹם קְטַנִּים. וְעַיֵּן בְּשֻׁלְחָנִי עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים (זמן תפלת ערבית סי׳ ו) בְּשֵׁם מַטֵּה יְהוּדָה (סק״א) שֶׁפָּרַשׁ עַד שֶׁיִּהְיוּ נִרְאִין הַקְּטַנִּים הַיּוֹצְאִים אַחַר הַתְּפִלָּה הֵיינוּ הַבֵּינוֹנִים, דְּהֵיינוּ שֶׁבְּתְחִלַּת צֵאתָם נִרְאִים קְטַנִּים, וְאַחַר כָּךְ אוֹתָם הַקְּטַנִּים בְּצֵאתָם נִרְאִים לְעֵינֵינוּ יוֹתֵר גְּדוֹלִים, וְאַחֲרֵי גְּדָלָם יוֹצְאִים כּוֹכָבִים אֲחֵרִים קְטַנִּים. וְכֵן כָּתַב בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סי׳ תקס״ב סק״א) דְּהָכָא הֵיינוּ שֶׁאַחַר הַבֵּינוֹנִים שֶׁעֲלֵיהֶם אָמְרוּ פָּרָק בְּמֶה מַדְלִיקִין שֶׁיִּדָּאֵי לַיְלָה, וּבְסִימָן תקס״ב (ס״א) מֵירֵי דְּהַבֵּינוֹנִים תְּחִלַּת יְצִיאָתָן שֶׁהֵם קְטַנִּים, וּבָזֶה מְיֻשָּׁב דִּבְרֵי הַשַּׁ״ךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רס״ב (סק״ט) מַמָּה שֶׁתְּמַהּ הַפְּרִי חָדָשׁ בְּלִקּוּטִים (שם), עַיֵּן שָׁם. וְהֵנֵי שִׁלְשָׁה כּוֹכָבִים לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע לֹא בְּעִנְיַן רְצוּפִים, אֶלָּא אֲפִלּוּ מְסֻגָּרִים מְהֻנֵּי, וְעַיֵּן סִימָן רצ״ג (ס״ב): **[ב] בְּלֹא בְּרָכוֹת.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁאֲגַת אֲרִיֵה סִימָן ג׳ הָאֲרִיךְ. וּמִסֵּיק דְּיֵרֵא שָׁמַיִם יֵשׁ לְהַזְהִיר לִקְרוֹת כָּל הַשֵּׁשׁ פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר קָרָא בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה. וְכָתְבוּ בְּשֵׁם הָאֲרִ״י ז״ל (פע״ח שער מנחה מערב פ״א) שֶׁהָיָה נִזְהָר שֶׁלֹּא לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה אֶלָּא עִם שְׁקִיעַת הַחַמָּה, וַאֲפִלּוּ הָיָה עָרֵב שַׁבָּת, עִם כָּל זֶה לֹא הִנִּיחַ לְאָמְרָהּ בְּקוֹל רָם, אֶלָּא הָיָה אוֹמְרָהּ בְּלַחַשׁ וְאַחַר כָּךְ בְּקוֹל, עַיֵּן שָׁם. וְעוֹד כָּתְבוּ בְּשֵׁמוֹ בְּעִנְיַן שְׁלֹשָׁה מִשְׁמָרוֹת כוֹ׳ דְּיֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַשֵּׁשׁ תְּפִלּוֹת בְּעֵת שֶׁהוּא קָרוֹב יוֹתֵר לְיוֹם מִמַּה שֶׁהוּא קָרוֹב לַלַּיְלָה, כִּי כָּל הַשֵּׁשׁ תְּפִלּוֹת צְרִיכִים לִהְיוֹת בַּיּוֹם, וּקְרִיאַת שְׁמַע יִקָּרֵא אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים, וְכָתַב בְּשֻׁלְחָנִי עָרוּךְ שָׁם (זמן תפילת ערבית ס״א) שֶׁכֵּן הוּא בְּפֵרוּשׁ בְּזֹהַר חָדָשׁ פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית (ד״ה פרשתא ז) וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת בַּזֹּהַר, וְאִם כֵּן אֵיךְ הָיָה עוֹשֶׂה תְּרֵי קוּלֵי דְּסִתְרֵי אַהֲדָדֵי. וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּסָמַךְ עַל רַבֵּנוּ תָּם דְּתְּפִלָּה הַלַּיְלָה, וְהָיָה קוֹרֵא עוֹשֶׂה תְּרֵי קוּלֵי דְּסִתְרֵי אַהֲדָדֵי. וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּסָמַךְ עַל רַבֵּנוּ תָּם דְּתְּפִלָּה הַלַּיְלָה, וְהָיָה קוֹרֵא

בְּאֵר הֵיטֵב

הַלַּיְלָה אוֹמְרִים קַדִּישׁ]: **(ג) קֹדֶם אַשְׁרֵי.** ט״ז (סק״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) כָּתְבוּ לְאָמְרָהּ אַחַר אַשְׁרֵי, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הָאַרְ״י ז״ל (שער הכוונות דרושי תפילת השחר) לוֹמַר פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת אַחַר פָּרָשַׁת הַתָּמִיד. מִי שֶׁמִּתְאַחֵר לְבֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר הַתְחִילוּ מִנְחָה, יִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה עִמָּהֶם וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר אַשְׁרֵי. מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ק״ח סָעִיף קָטָן ה׳ דְּלֹא כְּבֵ״ח (שם ס״א) עַיֵּן שָׁם:

א (ג) קְטַנִּים. וּמִן הַדִּין סַגִּי בְּבֵינוֹנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמ״א בְּסִימָן תקס״ב (ס״א), אֶלָּא שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין, לָכֵן בְּצֵי קְטַנִּים. אֲבָל גְּדוֹלִים לֹא מְהַנֵּי, שֶׁנִּרְאִים גַּם בַּיּוֹם. וּבְתַעֲנִית לֹא הִסְרִיחוּ כָּלֵי הַאי וְסַגִּי בְּבֵינוֹנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמ״א סִימָן תקס״ב (שם):

(ג) בְּלֹא בְּרָכוֹת. וְלֹא יִסְמֹךְ עַל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל מִטָּתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן לְצֵאת בָּהּ. תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (א: ד״ה וראיפסקא). וְטַ״ז (סק״ב) הֵעֱלָה דְּכָל מָאן דְּחָשׁ לְמֶעְבַּד עַל צַד הַטּוֹב, יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ וְיִכַּוֵּן לְצֵאת יְדֵי חוֹבָתוֹ בָּזֶה וְלֹא מִפְּנֵי הַמִּזִּיקִין, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לִקְרוֹת רַק שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת, כֵּיוָן דְּכָבָר קָרָא וְיָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהוּא יוֹתֵר נָכוֹן מִדַּרְכּוֹ הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, דִּבְדִרְכּוֹ הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ קָרוֹב לְוַדַּאי שֶׁבְּשָׁעַת צֵאת הַכּוֹכָבִים אִפְשָׁר שֶׁיִּשְׁכַּח לִקְרוֹת, בִּפְרָט שֶׁכְּבָר קָרָא וְיָצָא רַק שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר מִשּׁוּם וְרָחֵא דְּמִלְתָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשָׁעַת שְׁכִיבָה דְּיֵשׁ אָז הִתְעוֹרְרוּת לִקְרוֹת מִפְּנֵי הַמַּזִּיקִין וּבָזֶה אֵין אָדָם עָשׂוּי לְהִשָּׁכַח. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב). שׁוּב מָצָאתִי בְּמַטֵּה מֹשֶׁה (סי׳ שצ) שֶׁרַשַּׁ״ל קָרָא עַל מִטָּתוֹ כָּל שֵׁשׁ פָּרָשִׁיּוֹת. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ג׳ וּבְגִנַּת וְרָדִים בְּסֵפֶר גַּן הַמֶּלֶךְ סִימָן צ״ו

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִנְיָן (ג) יֹאמְרוּ מְזִמּוֹר אֶחָד וְאַחַר כָּךְ יֹאמְרוּ קַדִּישׁ. וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁלּוֹמְדִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּלֹא מִנְיָן וְאַחַר כָּךְ קוֹרִין בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אֲנָשִׁים לְהַשְׁלִים הַמִּנְיָן לֹא יָפָה עוֹשִׂים, דְּהָא עִקַּר טַעַם קָדִישׁ עַל הַלִּמּוּד הוּא מִשּׁוּם שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם בְּרַבִּים (ג) וְאִם כֵּן בְּעִנְיַן שֶׁיִּהְיוּ עֲשָׂרָה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּעֵת הַלִּמּוּד, (ד) מִיהוּ אֶפְשָׁר לִלְמֹד מִשְׁנָה אַחַת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה אַחַר שֶׁהִתְאַסְּפוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים וְלוֹמַר קַדִּישׁ: (ו) **פָּרָשַׁת הַתָּמִיד.** וְטוֹב גַּם כֵּן לוֹמַר פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת, אַף כָּל זֶה אִם לֹא יַעֲבֹר זְמַן תְּפִלָּה אֲבָל אִם יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁיַּעֲבֹר זְמַן תְּפִלָּה אֲפִלּוּ אַשְׁרֵי יְדַלֵּג, וּבְעָתֵּינוּ הָרַבִּים יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁנִּכְשָׁלִין בָּזֶה: (ז) **קֹדֶם אַשְׁרֵי.** ט״ז (סק״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) כָּתְבוּ לוֹמַר אַחַר אַשְׁרֵי, אוֹמֵר הַמְּנַהֵג כֵּן. כָּתַב הַטּוּר סֵדֶר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, אוֹמֵר אַשְׁרֵי וְקַדִּישׁ וּמִתְפַּלְּלִין שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה וְשָׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר הַתְּפִלָּה כְּמוֹ בְּשַׁחֲרִית, וְנוֹפְלִין עַל פְּנֵיהֶם וְאוֹמְרִים וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע וְגוֹ׳, וְאוֹמְרִים קַדִּישׁ שָׁלֵם וְכוּ׳. וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּאִם הִתְפַּלְּלוּ מִנְחָה סְמוּךְ לַחֲשֵׁכָה וְנִמְשְׁכוּ בְּאֲמִירַת אֲבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוֹ שְׁאָרֵי תַּחֲנוּנִים אַחַר הַתְּפִלָּה עַד שֶׁחֲשֵׁכָה אֵין לוֹמַר קַדִּישׁ תִּתְקַבֵּל, שֶׁהַתְּפִלָּה הָיְתָה בְּיוֹם אַחֵר, אֲבָל אִם אֵרַע שֶׁהַתְּפִלָּה עַצְמָהּ (ה) נִמְשְׁכָה בַּלַּיְלָה [וְכֵן

ב (ח) **אִם שָׂכַח וְכוּ׳.** וְאִם הַזִּיד עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ק״ח סָעִיף ז׳: (ט) **קֹדֶם תְּפִלָּה.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ק״ח סָעִיף קָטָן י״ד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה:

א (א) בַּלַּיְלָה מִשְׁעַת וְכוּ׳. דִּכְתִיב ׳וּבְשָׁכְבְּךָ׳, וְקֹדֶם לַיְלָה לָאו זְמַן שְׁכִיבָה הוּא. וְלַיְלָה מִקְרֵי מִשֶּׁנִּרְאוּ בָּרָקִיעַ שְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים בֵּינוֹנִים, (ב) אַף מִפְּנֵי שֶׁאֵין הַכֹּל בְּקִיאִין וְיָבוֹאוּ לְטָעוֹת בִּגְדוֹלִים [וּגְדוֹלִים בְּוַדַּאי אֵינָן סִימָן לְלַיְלָה, שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים נִרְאִין אֲפִלּוּ בַּיּוֹם], הָחְמִירוּ (ג) גַּבֵּי קְרִיאַת שְׁמַע דְּאֵינוֹ קוֹרֵא עַד שֶׁיֵּרָאוּ שְׁלֹשָׁה קְטַנִּים: (ב) **שְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים.** וַאֲפִלּוּ (ג) מְפֻזָּרִים: (ג) **יַמְתִּין וְכוּ׳.** דְּסָפֵק דְּאוֹרַיְתָא הוּא [הַגְּרָ״א]: (ד) **מִלִּבּוֹ.** וְאִם הוּא יוֹדֵעַ מָתַי שָׁקְעָה הַחַמָּה, יַמְתִּין כְּשִׁעוּר אַרְבָּעָה מִילִין שֶׁהוּא שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם מִינוּט. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רצ״ג סָעִיף ב׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ד) וּבְאוּר הֲלָכָה (ד״ה שיראו, וד״ה שלשה), דְּכָל הָעִנְיָן דְּשָׁם שַׁיָּךְ גַּם לְכָאן: (ה) **קֹדֶם לָכֵן.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ד) קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, אוֹ בְּיוֹם הַמְעֻנָּן קֹדֶם שֶׁיָּצָא הַסָּפֵק מִלִּבּוֹ: (ו) **חוֹזֵר וְקוֹרֵא אוֹתָהּ.** עַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב) וּבְנְהַר שָׁלוֹם (סק״א) שֶׁכָּתְבוּ דְּמֵעִקָּר הַדִּין הוּא, וְלֹא מְשׁוּם חוּמְרָא, וְכֵן דַּעַת הַגְּרָ״א סָעִיף קָטָן א׳: (ז) **בְּלֹא בְּרָכוֹת.**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְכֵן מִשְׁמַע מֵהַגְּרָ״א, דְּלֹא כְּהַשַּׁ״ך (סק״ג), וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן נ״ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ב׳: (ד) פְּשׁוּט: (ה) **וְאִפְלּוּ אִם הִתְפִּלָּה נִמְשְׁכָה רַק עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים נַמִּי מַתְּר כָּל שֶׁלֹּא גָּמְרָהּ בַּיּוֹם וְהָיָה הִתְפַּלֵּל לַלַּיְלָה** [אַלְיָה רַבָּה (סק״א)]:

א (ב) אַחֲרוֹנִים: **(ג) מַה שֶׁאֵין כֵּן לְגַבֵּי תַּעֲנִית** בְּסִימָן תקס״ב (ס״א) **לֹא הִסְרִיחוּ, וְאוֹקְמֵי אַדִּינָא דְּסַגִּי בְּבֵינוֹנִים.** וְעַיֵּן בִּבְרֵי מְגַדִּים (סי׳ תקסב א״א סק״א) **מַה שֶּׁכָּתַב לְעִנְיַן תַּעֲנִית דִּיוֹם הַכִּפּוּרִים:** **(ג)** וְלֹא דָּמֵי לְסִימָן רצ״ג (ס״ב) דְּבָעִינַן שִׁיִּהְיוּ מְכֻנָּסִין בְּמָקוֹם אֶחָד, דְּהָתָם מְשׁוּם דְּבָעִינַן לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ [אַחֲרוֹנִים]. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״א) מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם מַטֵּה יְהוּדָה (סק״א), וְהוּא מִלְּתָא חַדְתֵּי, וְהוּא בְּנֶה דְּבָרָיו עַל

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן רלה

(ח) * [ה]וְאִם הַצִּבּוּר מַקְדִּימִים לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע מִבְּעוֹד יוֹם, (ט) יִקְרָא עִמָּהֶם קְרִיאַת שְׁמַע (י) וּבִרְכוֹתֶיהָ וְיִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם, (יא) וּכְשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן, קוֹרֵא (יב) קְרִיאַת שְׁמַע בִּלא בְּרָכוֹת. הגה: (יג) * וּמִיהוּ לֹא יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל בַּלַּיְלָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַצִּבּוּר (יד) מַקְדִּימִים הַרְבֵּה לִפְנֵי הַלַּיְלָה, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא רָגִיל בִּשְׁאָר פְּרִישׁוּת וַחֲסִידוּת, (טו) דְּאָז לֹא ה שם.

בְּאֵר הֵיטֵב

וּבְסֵפֶר יַד אַהֲרֹן (הגב"י). מִי שֶׁרָגִיל לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּלְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר מַעֲרִיב בַּלַּיְלָה, וְעָנָה וְהִתְחִיל בִּבְרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע עִם הַצִּבּוּר מִבְּעוֹד יוֹם, יִגְמֹר אוֹתָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ בְּרָכָה לְבַטָּלָה, וּבַלַּיְלָה יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע בִּלא בְּרָכוֹתֶיהָ וְיִתְפַּלֵּל, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ סוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, הֵכִי עֲדִיף טְפֵי, כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּלֵּל בִּזְמַנָּהּ. מֵעַן אַבְרָהָם (סק"ג):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּהָא כְּבָר בֵּרַךְ אוֹתָם. וְאַף עַל גַּב דְּלֹא יָצָא בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁקָּרָא קֹדֶם הַזְּמַן, (ה) אַף עַל פִּי כֵן לֹא הָוֵי הַבָּרְכוֹת לְבַטָּלָה, דְּאַף עַל גַּב דְּמִסְתְּכִינַן לְהֶן לִקְרִיאַת שְׁמַע, מִכָּל מָקוֹם עִקָּרָן לֹא נִתְקָנוּ דַּוְקָא לִקְרִיאַת שְׁמַע, וּלְפִיכָךְ בְּדִיעֲבַד שֶׁקָּרָאן (ו) קֹדֶם לַזְּמַן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, יָצָא: (ח) **וְאִם הַצִּבּוּר וְכוּ'.** וְהָיוּ עוֹשִׂין כֵּן מִפְּנֵי הַדְּחָק, (ז) שֶׁכָּמָּה פְּעָמִים אֵלּוּ הָיוּ מַמְתִּינִין בִּתְפִלַּת עַרְבִית עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, הָיָה כָּל אֶחָד הוֹלֵךְ לְבֵיתוֹ וְלֹא הָיוּ מִתְפַּלְּלִין בְּצִבּוּר, שֶׁטָּרַח לָהֶם לְהִתְאַסֵּף עוֹד, וְגַם אֵיכָא עַמֵּי הָאָרֶץ טוֹבָא דְּאֵי לֹא יִתְפַּלְּלוּ בְּצִבּוּר לֹא הָיוּ מִתְפַּלְּלִין כְּלָל, וְעַל כֵּן סוֹמְכִין עַצְמָן עַל דַּעַת רַבִּי יְהוּדָה שֶׁפְּבִירָא לֵהּ דִּמְנָחָה וּלְמַעְלָה נָחְשָׁב עַרְבִית לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית, וְכִדְאִיתָא לְעֵיל סִימָן רל"ג (ס"א) דְּשָׁרֵי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּשָׁעַת הַדְּחָק, וְכֵינָן שֶׁנָּחְשָׁב לְעִנְיָן תְּפִלָּה לְלַיְלָה, (ח) הָיָה מְנָהָגָם שֶׁהָיוּ קוֹרִין אָז גַּם כֵּן קְרִיאַת שְׁמַע, אַף שֶׁהוּא דִּלֹא כְּהִלְכְתָא לְרֹב הַפּוֹסְקִים: (ט) **יִקְרָא עִמָּהֶם קְרִיאַת שְׁמַע.** וְלֹא (ט) יִכְוֵן אָז לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת קְרִיאַת שְׁמַע כִּי אִם בִּקְרִיאָה שְׁנִיָּה שֶׁקּוֹרֵא אַחַר כָּךְ בִּזְמַנָּהּ: (י) **וּבִרְכוֹתֶיהָ וְיִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם.** כְּדֵי (י) לְסָמְכָהּ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה וְגַם לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר: (יא) **וּכְשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן קוֹרֵא וְכוּ'.** וְדֵי שֶׁיִּקְרָא שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת כֵּיוָן שֶׁהִזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, דְּנִהְיוּ דִּלְעִנְיָן קְרִיאַת שְׁמַע לֹא יָצָא בְּזֶה הַזְּמַן מִשּׁוּם דְּאַבַּתְּיִי לָאו זְמַן שְׁכִיבָה הוּא, לְעִנְיָן יְצִיאַת מִצְרַיִם שָׁאנוּ מֻחְלָבִין לְהַזְכִּיר בַּלַּיְלָה יוֹצֵא בְּזֶה הַזְּמַן [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם תַּלְמִידֵי רַבֵּינוּ יוֹנָה (א. ד"ה אלא)]. אֲבָל בְּשָׁאגַת אֲרִיֵה (ס"ו ג) הָאֲרִיךְ, וּמַסִּיק דְּיֵרָא שָׁמַיִם יֵשׁ לוֹ לְזָהֵר לִקְרוֹת כָּל הַשֵּׁשׁ פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים: (יב) **קְרִיאַת שְׁמַע בִּלא בְּרָכוֹת.** וְאֵין כְּדַאי לְסָמְכָהּ (יא) עַל הַקְּרִיאָה שֶׁקּוֹרֵא עַל מִטָּתוֹ, אֲפִלּוּ אִם מְנָהָגוֹ לִקְרוֹת כָּל הַשֵּׁשׁ פָּרָשִׁיּוֹת, דְּהָא צָרִיךְ לִכְוֹן לָצֵאת יְדֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע כִּדְלִעֵיל בְּסִימָן ס' (ס"ג), וּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל מִטָּתוֹ אֵין אָנוּ מְכַוְּנִים לְשֵׁם מִצְוָה כִּי אִם לְהַבְרִיחַ הַמַּזִּיקִין. (יג) וְעוֹד שֶׁאֲפִלּוּ אִם נֵימָא דְּאֵין צָרִיךְ כַּוָּנָה לָצֵאת הַמִּצְוֹת עֲשֵׂה, צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים כַּוָּנַת הַלֵּב לְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּמוֹרָא, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁעַל מִטָּתוֹ אֵין מְכַוְּנִין לְכָךְ. וְהִנֵּה בִּזְמַנֵּינוּ נָהֲגוּ רֹב הָעוֹלָם לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּלְהִתְפַּלֵּל אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים כַּדִּין, מִיהוּ בְּאֵיזֶה מְקוֹמוֹת בְּכָתֵי כְנֵסִיּוֹת יֵשׁ עֲדַיִן מִנְהָג הַיָּשָׁן שֶׁמִּתְפַּלְּלִין תֵּכֶף אַחַר מִנְחָה אַף שֶׁהוּא מִבְּעוֹד יוֹם קָצָת, וְהַמִּתְפַּלֵּל בִּמְקוֹמוֹת הָאֵלּוּ יִרְאֶה לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן, וּלְפָחוֹת יִרְאֶה לִקְרוֹת כָּל הַפָּרָשִׁיּוֹת עַל מִטָּתוֹ כַּדִּין, וְיִכְוֹן לָצֵאת בָּזֶה הַמִּצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וּבְאֵיזֶה מְקוֹמוֹת יֵשׁ מִנְהָג שֶׁהַוָּתִיקִין אֵינָן קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע עִם הַצִּבּוּר, אֶלָּא שׁוֹתְקִין עַד שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה וּמִתְפַּלְּלִין עִמָּהֶם וּמַמְתִּינִין אַחַר הַתְּפִלָּה עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים וְקוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לְסִמְכִית גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, וְגַם מִנְהָג זֶה נִזְכָּר בְּדִבְרֵי הַקַּדְמוֹנִים, עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה שאלו לרבינו האי). וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן רל"ג סָעִיף א' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יא). וְאַשְׁרֵי הַמִּתְפַּלֵּל מֵעֲרִיב בִּזְמַנּוֹ בְּצִבּוּר. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה בְּשֵׁם הַמַּעֲשֶׂה רַב: (יג) **וּמִיהוּ לֹא יַחֲזֹר וְכוּ'.** עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד"ה ומיהו לא יחזור): (יד) **מַקְדִּימִים.** הַסְכָּמַת (יג) הַפּוֹסְקִים הוּא דְּעַל כָּל פָּנִים אֵין לוֹ לְהַקְדִּימָהּ יוֹתֵר מִפְּלַג הַמִּנְחָה, וְאִם הִקְדִּים, לֹא יָצָא לֹא בִּקְרִיאַת שְׁמַע (יד) וּבִרְכוֹתֶיהָ וְלֹא בִּתְפִלָּה לְכַלֵּי עָלְמָא, וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹא קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ וּלְהִתְפַּלֵּל שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה. וַאֲפִלּוּ מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה אֵינוֹ אֶלָּא לְמִי שֶׁהִתְפַּלֵּל מִנְחָה קֹדֶם פְּלַג, אֲבָל לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וּמַעֲרִיב אַחַר פְּלַג, הֲוֵי תַּרְתֵּי דְּסָתְרֵי אַהֲדָדֵי: (טו) **דְּאָז לֹא מִיחֲזֵי כְּיַהֲרָא.** אֲבָל מַה שֶּׁחוֹזֵר וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע לֹא מִיחֲזֵי כֵּן, (טו) דִּלְעִנְיָן קְרִיאַת שְׁמַע וּלְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר בִּזְמַנָּהּ, וּכְשֶׁהָיָה בְּצִבּוּר שָׁקוֹרִים וּמִתְפַּלְּלִים כְּשֶׁהָיָה מִקְדִּים לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּלְהִתְפַּלֵּל בִּזְמַנָּהּ, מִי שֶׁנּוֹהֵג לְהַאֲחִרוֹנִים, גַּם בְּבִרְכוֹת אֵינוֹ יוֹצֵא. וְאִיתְּמַר נִקְרָא פְּלַג הַמִּנְחָה, עַיֵּן לְעֵיל בְּרל"ג (ס"א) דְּיֵשׁ דֵּעוֹת דִּסְבָרִי דְּהוּא שָׁעָה וּרְבִיעַ קֹדֶם שֶׁמַּתְחִפָּה הַשֶּׁמֶשׁ מֵעֵינֵינוּ, וְעַל כֵּן בְּדִיעֲבַד אֵין לַחֲזֹר אֶלָּא אִם כֵּן אִם הִקְדִּים לְהִתְפַּלֵּל קֹדֶם הַזְּמַן הַזֶּה: (טו) פּוֹסְקִים: (מו) **וְאִם אֵין לוֹ עֲשָׂרָה בַּלַּיְלָה לְהִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם, נָכוֹן לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר גַּם לְכַתְּחִלָּה מִבְּעוֹד יוֹם [דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני תפלת ערבית ס"ג)]. וְנִרְאֶה דַּוְקָא אִם בָּזֶה הַיּוֹם לֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה אַחַר פְּלַג הַמִּנְחָה**

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * וְאִם הַצִּבּוּר מַקְדִּימִים וְכוּ' וְיִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם. וּבְמַעֲשֶׂה רַב אות ס"ה כָּתַב דְּמוּטָב לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית בִּזְמַנָּהּ בְּיָחִיד אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לֶאֱסֹף עֲשָׂרָה בִּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, וְאַף בְּשַׁבָּת דַּעְתּוֹ שָׁם שֶׁיִּתְפַּלֵּל בִּזְמַנָּהּ דַּוְקָא:

*** וּמִיהוּ לֹא יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל וְכוּ'.** הַלָּשׁוֹן מְגֻמְגָּם. דְּכֵיוָן שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם דְּאֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא עִם הַצִּבּוּר, פְּשִׁיטָא שֶׁלֹּא יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל, מִשּׁוּם בְּרָכָה לְבַטָּלָה. וְעוֹד דְּמֵאן דְּרָגִיל בְּפְרִישׁוּת הֵיכִי יִתְפַּלֵּל וּלְהִתְפַּלֵּל. וְאֶפְשָׁר כַּוָּנָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַב הַאי וּמוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה שאלו לרב האי) שֶׁיֵּשׁ נוֹהֲגִים לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר תְּפִלַּת נְדָבָה וְאַחַר כָּךְ בִּזְמַנָּהּ מִתְפַּלֵּל עוֹד תְּפִלַּת חוֹבָה, וְכָתַב בֵּית יוֹסֵף (שם) דְּבָזֶה צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מַכִּיר עַצְמוֹ שֶׁיְּהֵא זְהִיר וְזָרִיז בַּכַּוָּנָה, עַיֵּן שָׁם, וְלָזֶה אֶפְשָׁר כֵּוָן הָכָא בְּהַגָּ"ה, וּמְצָאתִי אַחַר כָּךְ שֶׁכֵּן הָיָה מְפֹרָשׁ הַלְּבוּשׁ, וְכֵן הָעְתִּיק בְּחִבּוּרוֹ, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל זֶה דְּחַק, וְהַמְעַיֵּן בְּמָקוֹר הַדְּבָרִים בְּמָרְדְּכַי (ברכות פ"א סי' א) וּבְהַגָּהַת מֵיימוֹנִי (הל' תפלה פ"ג ה"ח) וּבְתִרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' א) יִרְאֶה שֶׁלֹּא נִזְכַּר כְּלָל לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, אֶלָּא כְּתָבוּ כֻּלָּם דְּצָרִיךְ לִנְהֹג כְּדַעַת רַבֵּנוּ תָּם לִקְרוֹא וּלְהִתְפַּלֵּל לְאַחַר פְּלַג הַמִּנְחָה, וְהַנּוֹהֲגִים לְאַחַר בְּקִרְיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּה עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים מֵיחַזֵי כְּיוֹהֲרָא, וְכִנּוּיָם מִשּׁוּם דְּפוֹרֵשׁ מִן הַצִּבּוּר שֶׁקּוֹרִאים וּמִתְפַּלְּלִים אַחַר פְּלַג הַמִּנְחָה, וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (שם) דִּלְעִנְיַן תְּפִלָּה יֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא לִפְרֹשׁ מִן הַצִּבּוּר וּלְהִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם בְּשָׁוֶה, אֲבָל בְּקִרְיאַת שְׁמַע שֶׁלֹּא לִפְרֹשׁ מִן הַכּוֹכָבִים, וְכֵן הֶעְתִּיק בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות א). **וּכְמוֹ הַנִּרְאֶה טָעוּת סוֹפֵר הוּא בְּכָאן, וְצָרִיךְ לוֹמַר וּמִיהוּ לֹא יַאֲחַר לְהִתְפַּלֵּל בַּלַּיְלָה וְכוּ'**, וְכֵן הוּא בֶּאֱמֶת הַלָּשׁוֹן בְּתִרוּמַת הַדֶּשֶׁן, עַיֵּן שָׁם, **וְאִדְּבְרֵי הַמְחַבֵּר קַאֵי, וְכַוָּנָתוֹ דְּאַף עַל גַּב דִּלְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע אִם יִרְצֶה לְהַמְתִּין בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים בְּוַדַּאי שַׁפִּיר עָבִיד, וְכֵמוֹ שֶׁהַמְנַהֵג בָּאֱמֶת בִּזְמַנֵּינוּ, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה יִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, וְאִם גַּם יַמְתִּין בִּתְפִלָּה מֵחֲזִי כְּיוֹהֲרָא.** וְאֶפְשָׁר עוֹד דְּהַלָּשׁוֹן יַחֲזֹר שֶׁיִּטְעֶה דִּלְשִׁנָּא הוּא, וּמִשּׁוּם דְּגַבֵּי קְרִיאַת שְׁמַע לְפִי הַמְנַהֵג שֶׁקּוֹרִין עִם הַצִּבּוּר כָּתַב חוֹזֵר, נָקֵט גַּם הָכָא חוֹזֵר, וְהַכַּוָּנָה שֶׁאֵינוֹ סוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, הֵכִי עֲדִיף טְפֵי, כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּלֵּל בִּזְמַנָּהּ (סק"ג):

(ס) רַשְׁבָּ"א (שו"ת ח"א סי' מז, מיוחסות סי' קצב) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: (ו) וְאַף שֶׁהוּא אוֹמֵר בְּבִרְכַת מַעֲרִיב עֲרָבִים גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ, כֵּיוָן שֶׁשִּׁקְּעָה חַמָּה הֲוֵי לַיְלָה לְעִנְיָן זֶה [תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (א. ד"ה אלא)]. וּמִשְּׁמַע מִדְּבָרָיו דְּאִם אָמַר הַבְּרָכוֹת קֹדֶם שְׁקִיעָה, חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ. אָכֵן מִסּוֹף דְּבָרָיו שֶׁכָּתַב הוּא דּוֹמֶה לִתְפִלָּה שֶׁל עַרְבִית, וְאִם כֵּן כִּי הֵיכִי דִּלְעִנְיַן תְּפִלָּה בְּדִיעֲבַד אִם הִקְדִּים מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, הָכִי נַמִי לְעִנְיַן בְּרָכוֹת בְּדִיעֲבַד. **וְעַל כָּל פָּנִים אִם בָּרַךְ קֹדֶם פְּלַג, דִּלְעִנְיַן תְּפִלָּה לֹא יָצָא אֲפִלּוּ דִּיעֲבַד, הָכִי נַמִּי בְּוַדַּאי לְעִנְיַן בְּרָכוֹת:** (ז) הָרַשְׁבָּ"א (ברכות ב. ד"ה ולענין מאימתי) וְהָרָא"ה (ברכות פ"א ה.) בְּהִלְכוֹתָיו: (ס) רַבֵּנוּ תָּם (ברכות ב. ד"ה מאימתי) יֶשׁ מְנָהָגָם, אֲבָל רֹב הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִין עָלָיו: (ע) פְּרִי מְגַדִּים (משו"ר סק"ב) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק"א). וְאַף שֶׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (שם) עוֹד עֵצָה, דְּיִתְנֶה אִם זְמַנָּהּ עַכְשָׁו כְּתִנָּאֵי דְּאָמְרִי שְׁמְזַנֵּהּ קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים טוֹב וְכוּ', לֹא הֶעְתַּקְתִּי, מִשּׁוּם דְּמִבַּאוּר הַגְּרָ"א וְכֵן מִכָּמָּה אַחֲרוֹנִים מֻשְׁמָע דְּאֵין כָּאן סָפֵק

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

מִיחֲזֵי כְּיֶהֱרָא מַה שֶּׁיַּחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל (מרדכי ריש ברכות) והגהות מיימוני פרק ג' (ס"ק ו) מהלכות תפלה ותרומת הדשן סימן א'): **ב** (טז) אָסוּר לְהַתְחִיל (ג) (יז) לֶאֱכֹל (ד) (יח) חֲצִי שָׁעָה (יט) סָמוּךְ לִזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית. * וְאִם (כ) הִתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ, (ה) (כא) מַפְסִיק וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע (כב) בְּלֹא בְּרָכוֹתֶיהָ וְגוֹמֵר סְעוּדָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ קוֹרֵא אוֹתָהּ בִּבְרָכוֹתֶיהָ וּמִתְפַּלֵּל. הַגָּה: (כג) אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק לִתְפִלָּה, הוֹאִיל וְהִתְחִיל לֶאֱכֹל. אֲבָל אִם לֹא הִתְחִיל לֶאֱכֹל, (כד) אַף עַל פִּי שֶׁנָּטַל יָדָיו, צָרִיךְ לְהַפְסִיק (ר"ן פרק קמא דשבת (ד"ס הילכך)). (כה) וְאִם אֵין שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל, מַפְסִיק אַף

ו בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו) לְדַעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה וְהָרַשְׁבָּ"א אֲהָא דְּאִיתָא שָׁם בְּגְמָרָא ד' מְרָדְכַי בְּפֶרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (סי' רכד) וְהָרַ"ן שָׁם (ד"ה הלכך) מַהָא דְּמַפְסִיקִים לִקְרִיאַת שְׁמַע וּמַהָא דְּסָפֵק ל"ח (ע"א).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

קְרִיאַת שְׁמַע אַחַר כָּךְ. וְהַנּוֹהֲגִים כְּמִנְהָג הָרַב זלה"ה לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית מִבְּעוֹד יוֹם, מִכָּל מָקוֹם כְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מֵאַחֲרִין תְּפִלַּת עַרְבִית לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם (שם ס"ג):

בַּאֵר הֵיטֵב

ב (ג) **לֶאֱכֹל.** אֲבָל טְעִימָה בְּעָלְמָא שָׁרֵי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) וְט"ז (סק"ג). וְכָתַב הַט"ז (שם), לְפִי הַדָּרוּךְ שֶׁכָּתַבְתִּי לִקְרוֹת שְׁתֵּי פָּרָשִׁיוֹת בְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה וּלְבֵן לָצֵאת בָּהּ יְדֵי חוֹבָה, יוּכַל לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת תְּחִלָּה, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְמַן מַגְבָּל, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) דִּלְרַשִׁ"י (ברכות ב. ד"ה עד) אִם קָרָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִבְּעוֹד יוֹם, רַשַּׁאי לֶאֱכֹל קֹדֶם קְרִיאָתוֹ שֵׁנִית בְּבֵיתוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאֵין קוֹרְאִין מִבְּעוֹד יוֹם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אָסוּר לְהַתְחִיל חֲצִי שָׁעָה סָמוּךְ לְצֵאת הַכּוֹכָבִים, וְאֵין לִסְמֹךְ עַל קְרִיאַת הַשַּׁמָּשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, דְּהָא מִקָּצָת אֵין הוֹלְכִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת: (ד) **חֲצִי שָׁעָה.** ט"ז (שם) כָּתַב דְּאֵין צָרִיךְ חֲצִי שָׁעָה, אֶלָּא בְּסָמוּךְ שִׁעוּר קָטָן לִפְנֵי הַזְּמַן, עַיֵּן שָׁם: (ה) **מַפְסִיק.** דְּקְרִיאַת שְׁמַע דְּאוֹרַיְתָא הִיא. וְאִם הִתְחִיל בְּהֶתֵּר, אֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק. מָרְדְּכַי (שבת פ"א סי' רכז), בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ואם). עַיֵּן ט"ז (שם). וּבְבֵאוּר הֵיטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי כָּתַב עַל שֵׁם מָגֵן אַבְרָהָם

בֵּאוּר הֲלָכָה

כְּשֶׁהוּא רָגִיל בְּפְרִישׁוּת יְאַחֵר לְהִתְפַּלֵּל, וְדַחֲק:

ב * **וְאִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל וְכוּ'.** **וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁהִתְחִיל בְּמַלְאכוֹת שֶׁכָּתְבְנוּ מִקֹּדֶם, גַּם כֵּן דִּינָא הָכִי** [דְּרָךְ הַחַיִּים (דיני תפלת ערבית ס"ו)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

סוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, (י) דְּתִפְלָּה בִּזְמַנָּהּ עֲדִיף מִסְּמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה: **ב** (טז) **אָסוּר לְהַתְחִיל וְכוּ'.** וְהַטַּעַם, שֶׁמָּא יִמְשֹׁךְ בִּסְעוּדָתוֹ וּפְעָמִים יִשְׁתַּקֵּעַ עַל יְדֵי זֶה גַּם בְּשָׁנָה וְיִשְׁכַּח לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע. וַאֲפִלּוּ לֶאֱכֹל קְמְעָא אָסוּר, וּמִכָּל מָקוֹם טְעִימָה בְּעָלְמָא מִינֵי פֵּרוֹת אוֹ אֲפִלּוּ פַּת בְּכֵבֵיצָה, שָׁרֵי: **(יז) לֶאֱכֹל.** וְכֵן לִישַׁן, אֲפִלּוּ דַּעְתּוֹ רַק לִישַׁן קְמְעָא [גְּמָרָא (ברכות ד:)]. וְהוּא הַדִּין דְּאָסוּר אָז לַעֲשׂוֹת (יח) כָּל הַמְּלָאכוֹת הַמְבֹאָרוֹת לְעֵיל בְּסִימָן רל"ב סָעִיף ב' שֶׁהֵם דְּבָרִים הַמְבִיאִים לִידֵי פְּשִׁיעָה, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע בְּוַדַּאי אָסוּר לְהַתְחִיל בָּהֶן [לְבוּשׁ וּפְרִי מְגָדִים בְּרל"ב (משז"ז סק"ד) וְדָרְךְ הַחַיִּים (דיני תפלת ערבית ס"ו)]. וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ו) מְצַדֵּד לְהַתִּיר בָּהֶם קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע. מִיהוּ לִלְמֹד לְכְלֵי עָלְמָא שָׁרֵי בְּסָמוּךְ לָהּ [וְאִדְּרַבָּה מִצְוָה הוּא, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּשַּׁ"ס (ברכות ד:), אָדָם בָּא מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אִם רָגִיל לִקְרוֹת קוֹרֵא, לִשְׁנוֹת שׁוֹנֶה, וְקוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל], אֲבָל מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע אָסוּר אַף לִלְמֹד כְּשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל (יט) בְּבֵיתוֹ בְּיָחִיד. וְאִם אָמַר לַחֲבֵרוֹ שֶׁאֵינוֹ לוֹמֵד שֶׁיְּזַכִּירֶנּוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל, מֻתָּר [אַחֲרוֹנִים (סק"ג)]: **(יח) חֲצִי שָׁעָה.** דַּעַת הַט"ז (סק"ג) לְהַקֵּל בָּזֶה, וְלֹא בְּעֵי אֶלָּא שִׁעוּר מוּעָט. (כ) וְהָאַחֲרוֹנִים מַסְכִּימִים לִפְסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּכָל דְּלִיכָּא אֶלָּא חֲצִי שָׁעָה אָסוּר לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל. (כא) וְאִם בָּקֵשׁ מֵאֶחָד שֶׁיְּזַכִּירֶנּוּ לְהִתְפַּלֵּל, לֵיכָּא אִיסּוּרָא לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל (כב) אֲפִלּוּ כְּשֶׁכְּבָר הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע: **(יט) סָמוּךְ לִזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע.** הַיְנוּ (כג) סָמוּךְ לְצֵאת הַכּוֹכָבִים. וּמִשֶּׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) דַּאֲפִלּוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֵשׁ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְהַתְחִיל אָז הַסְּעוּדָה. וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה רצ"ט סָעִיף קָטָן א' מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, הַקּוֹרִין וּמִתְפַּלְלִין מִבְּעוֹד יוֹם, אַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת בֵּיצִיאַת הַכּוֹכָבִים וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א', (כד) אֲפִלּוּ הָכִי מֵאֵחַר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לֶאֱכֹל קֹדֶם שֶׁיִּקְרָא שֵׁנִית, שֶׁהֲרֵי עַל כָּל פָּנִים כְּבָר קָרָא, (כה) וּמִכָּל מָקוֹם בְּהַגִּיעַ זְמַן צֵאת הַכּוֹכָבִים מַמָּשׁ, נָכוֹן לְזָהֵר גַּם בָּזֶה: **(כ) הִתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר וְכוּ'.** וּבְתוֹךְ חֲצִי שָׁעָה (כו) סָמוּךְ לְצֵאת הַכּוֹכָבִים נִמְצָא כְּאַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הוּא: **(כא) מַפְסִיק.** (כז) מִיָּד, כֵּיוָן דִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּאוֹרַיְתָא הוּא, וְהוּא הִתְחִיל בְּהֶתֵּר, דְּהַיְנוּ לִפְנֵי חֲצִי שָׁעָה שֶׁמְּסוּכָּה לְצֵאת הַכּוֹכָבִים, אֲפִלּוּ לִקְרִיאַת שְׁמַע אֵינוֹ מַפְסִיק כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁהוּת לִקְרֹא אַחַר גְּמַר סְעוּדָתוֹ, וְכַנַּ"ל בְּסִימָן ע' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ג כ"ד: **(כב) בְּלֹא בְּרָכוֹתֶיהָ.** מִשּׁוּם דִּבְרָכוֹת (כט) אֵינָם אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, לֹא הִטְרִיחוּהוּ לְהַפְסִיק בִּשְׁבִילָם: **(כג) אֲבָל אֵין צָרִיךְ וְכוּ'.** כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר שֶׁאֵינוֹ מַפְסִיק אֶלָּא לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בִּלְחוּד בְּלֹא בְּרָכוֹת וּבְלֹא שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה, וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם רַק מִדְּרַבָּנָן. וְהָאי דַּהֲדַר וּשְׁנָאוֹ הָרַמְ"א, מִשּׁוּם דִּרְצָה לְסַיֵּם אֲבָל וְכוּ': **(כד) אַף עַל פִּי שֶׁנָּטַל יָדָיו.** הַיְנוּ אַף שֶׁיֵּשׁ עוֹד שְׁהוּת הָרַבֵּה לְהִתְפַּלֵּל, מֵחֲמִרִינַן לֵיהּ שֶׁיַּפְסִיק. וְלֹא דָּמֵי (ו) לְהַתְחִיל סָמוּךְ לְמִנְחָה דְּאֵינוֹ מַפְסִיק בְּדִיעֲבַד אִם כְּבָר נָטַל יָדָיו כְּדִמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן רל"ב (ס"ב), דְּבִמְנָחָה כֵּיוָן דִּזְמַנָּהּ מוּעָט מִירְתַת וְלֹא אָתֵי לְמִפְשַׁע, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעַרְבִית דִּזְמַנָּהּ בְּדִיעֲבַד כָּל הַלַּיְלָה, גָּזְרִינַן דִּילְמָא אָתֵי לְמִפְשַׁע וְיִסְמֹךְ עַל אֲרִיכוּתָהּ שֶׁל לַיְלָה, לְהָכִי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְחִיל בַּאֲכִילָה עַצְמָהּ מַטְרִחִינַן לֵיהּ לְהַפְסִיק אַף שֶׁנָּטַל יָדָיו. (ז) וְדַוְקָא כְּשֶׁלֹּא בֵּרַךְ עֲדַיִן עַל נְטִילַת יָדָיִם, אֲבָל אִם כְּבָר בֵּרַךְ עַל נְטִילַת יָדָיִם, נָכוֹן שֶׁלֹּא יַפְסִיק, אֶלָּא יְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְיֹאכַל כַּזַּיִת וַיַּפְסִיק סְעוּדָתוֹ. וְאַף דְּבָרִים הַמְּבִיאִים לִידֵי פְּשִׁיעָה, הָכָא שָׁאנֵי, שֶׁלֹּא הִתְחִיל לֶאֱכֹל רַק בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִהְא הֶפְסֵק בֵּין נְטִילַת יָדַיִם לְהַמּוֹצִיא, שֶׁאֵינוֹ נָכוֹן לְכַתְּחִלָּה כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן קס"ו (ס"א): **(כה) וְאִם**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) הַיְנוּ דְּכֵיוָן שֶׁדַּרְכּוֹ תָּמִיד לִנְהֹג כְּרַבָּנָן דְּאֵין מִתְפַּלְּלִין מִבְּעוֹד יוֹם וּמִנְחָה מִתְפַּלְּלִין אֶחָד פָּלְג: **ב (יז) כֵּן מוּכָח מֵרַשְׁבָּ"א** (ט. ד"ה בני) שֶׁהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ואפי') **דְּשָׁאר מְלָאכוֹת שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִמָּשֵׁךְ שָׁרֵי. וְעַיֵּן בְּרל"ב סָעִיף קָטָן ו' בִּפְרִי מְגָדִים** (א"א) **וּבְבֵאוּר הֲלָכָה שָׁם** דִּבּוּר הַמַּתְחִיל לְבַרְסְקִי בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם **בְּשֵׁם מַהֲרַ"י וְוִיל** (הלכות פסח סי' קצג) **דְּמִשְׁמַע דְּמַחְמִיר בְּכָל מְלָאכוֹת: (יז)** דִּכְשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר לֵית לָן לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יִפְשַׁע: **(כ)** הָאַלְיָה רַבָּה (סק"ו) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק"א) וּמִשֶּׁמַע מִרְדְּכַי (סק"ה): **(כא)** מָגֵן אַבְרָהָם בְּסוֹף סָעִיף קָטָן ד': **(כב)** כֵּן מוּכָח מֵאַחֲרוֹנִים, וּכְמוֹ לְעֵיל בְּסִימָן רל"ב סָעִיף ב' לְגַבֵּי מִנְחָה: **(כג) הַיְנוּ אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהַצִּבּוּר מַקְדִּימִין לְהִתְפַּלֵּל מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, אֵין לָחוּשׁ בָּזֶה לְהַחְמִיר,** וְשֹׁלֵא כְּסִפֵּיקָא דַּעֲטָרָת זְקֵנִים בָּזֶה (ס"ב), דְּבָאֱמֶת לֹא דָּמֵי לְהָא דְּסִימָן רל"ב (ס"ב), אֲפִלּוּ לְשִׁיטַת הָרִי"ף (שבת ד.) שֶׁם דְּאַף סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה אָסוּר, הַטַּעַם דְּמִשּׁם מַתְחִיל זְמַן מִנְחָה וְנָזְרוּ בְּסָמוּךְ לְמִנְחָה סְתָמָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה: **(כד)** הַט"ז (סק"ג) וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) בְּסִימָן זֶה [וּבְסִימָן רס"ז דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְיֵשׁ אַחֲרוֹנִים שֶׁמְּיַשְּׁבִין דִּבְרֵיהֶם, עַיֵּן לְקַמָּן בְּרס"ז בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס"ק יא)], וְהֶבְיאָם הָאַלְיָה רַבָּה (סק"ו): **(כה)** אַלְיָה רַבָּה (סק"ו), וְכֵן בְּדָרְךְ הַחַיִּים בְּדִין תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁל שַׁבָּת (ס"ג) כָּתַב שֶׁיִּרְא שָׁמַיִם יֵשׁ לוֹ לְיַזְהֵר בָּזֶה, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין יוֹצְאִין בְּאוֹתוֹ

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah